

Fremsat den 15. november 2024 af Torsten Gejl (ALT), Helene Brydesholt (ALT), Sascha Faxø (ALT),
Christina Olumeko (ALT) og Franciska Rosenkilde (ALT)

Forslag til folketingsbeslutning om forebyggelse af spøgelsesnet

Folketinget pålægger regeringen inden udgangen af folketingsåret 2024-25 at fremsætte et lovforslag om en mærknings- og registreringsordning for erhvervsfiskeres fiskered-

skaber, der sikrer, at tab og efterladen af fiskeredskaber bliver indberettet og forebygget.

Bemærkninger til forslaget

Havmiljøet er under pres fra flere sider, herunder fra kvælstofudledning, PFAS-forurening, fiskeri med bundslæbende redskaber og klimaforandringer. Disse udfordringer er medskyldige i, at vi i Danmark er langt fra at leve op til målet om en god miljøtilstand i vores havområder. Det går ud over fiskebestanden og truer biodiversiteten, og det efterlader havbunden livløs. Men en yderligere presfaktor, der medvirker til fattiggørelsen af vores havmiljø, bliver ofte overset: de mange såkaldte spøgelsesnet, der uden nytte dræber dyreliv og over tid nedbrydes til mikroplast (»Tusindvis af spøgelsesnet giver fisk og havdyr en lang og pinefuld død«, dr.dk, den 30. juli 2024). Med det fremlagte forslag ønsker forslagsstillerne at aflaste det danske havmiljø ved at forebygge spøgelsesnet.

Spøgelsesnet er betegnelsen for bortkomne, tabte eller efterladte garn, trawl, liner, ruser og andre fiskeredskaber (»Spøgelsesnet i Naturpark Lillebælt«, naturparklillebaelt.dk, besøgt den 8. november 2024). Spøgelsesnet kan enten rulle sig sammen på havbunden eller sætte sig fast i stenrev eller skibsvrag, hvor de fortsætter med at fiske (»Ghost nets in Danish waters«, aqua.dtu.dk, marts 2022). Dette passive spøgelsesfiskeri fører til, at fisk, krebsdyr, havpattedyr og fugle sidder fast og dør i nettene, hvilket er til skade for det lokale havmiljø (»Limfjorden fyldt med spøgelsesnet: Det tyder på at de bliver efterladt med vilje, siger ekspert«, tvmidtvest.dk, den 11. august 2021). Derudover er størstedelen af fiskeredskaberne fremstillet af plastik, og de bliver langsomt nedbrudt til mikroplast, som bliver optaget af havdyr og spreder sig til hele fødekæden (»Minister til kamp mod spøgelsesnet: Nu åbner pulje på 9 mio. kroner«, fvm.dk, den 13. februar 2023). Dermed ender mikroplasten også på vores egne tallerkner, og vi kender endnu ikke de sundhedsmæssige konsekvenser, det fører med sig (»Mikroplastik er overalt og udfordrer vores sundhed«, politiken.dk, den 9. maj 2023).

Ifølge Dansk Producentansvar udgør »Fiskeriudstyr af plast, herunder garn, liner og bøjer [...] 27 pct. af alt henkastet affald til hav og på strand« (»Specielt for fiskeredskaber«, producentansvar.dk, besøgt den 8. november 2024), og spøgelsesgarn udgør dermed en væsentlig del af udfordringerne med plastikforurening.

I Limfjorden har ngo'en North Nature hentet 1.300 spøgelsesnet op på land, der var efterladt på bunden af fjorden. De estimerer, at der stadig er mindst 5.000 efterladte net tilbage i Limfjorden (»Folk grinede og troede ikke på dem. Efter 1300 fund er der ingen, der griner mere«, nordjyske.dk, den 10. august 2024). Limfjordsrådet har modtaget indberetninger fra dykkerforeninger og andre frivillige om mere end 400 net på bunden af de danske farvande uden for Limfjorden (»Liv i Limfjorden – Fri for spøgelsesnet«, limfjordsraadet.dk, besøgt den 8. november 2024). Dertil har DTU Aqua estimeret, at der ligger omkring 49.000 spøgelsesnet og netstykker i alle danske farvande (»Ghost nets in Danish waters«, aqua.dtu.dk, marts 2022).

Der er altså væsentlige mængder spøgelsesnet i danske farvande, og de er forbundet med store udfordringer. Danske myndigheder, Folketinget og EU har dog forsøgt at imødekomme disse udfordringer. Der er nemlig allerede gennemført tiltag for at forebygge spøgelsesnet og for at hive spøgelsesnet op af havet, men selv om der er gode intentioner bag disse tiltag, er det forslagsstillerne opfattelse, at tiltagene ikke er fyldestgørende.

Blandt andre offentlige og civile tiltag til at hive spøgelsesnet op har Fiskeristyrelsen i perioden 2020-2024 opsamlet 3.857 redskaber i indre danske farvande samt øer og åer, mens ngo'en North Nature har opsamlet 1.300 (Miljø- og Fødevareudvalget, alm. del – svar på spørgsmål nr. 1068, folketingsåret 2023-24, og »Folk grinede og troede ikke på dem. Efter 1300 fund er der ingen, der griner mere«, nordjyske.dk, den 10. august 2024). Selv om det er en substantiel mængde, er der dog stadig lang vej til de 49.000 spøgelsesnet og netstykker, som DTU Aqua estimerer.

Derudover er det en omkostningsfuld affære at samle spøgelsesnet op, da de kan veje op til flere ton. Dertil bliver der løbende tabt og efterladt flere redskaber i de danske have, hvorfor det synes som et sisyfosarbejde at gøre de danske farvande fri for spøgelsesnet. Derfor mener forslagsstillerne, at det først og fremmest er nødvendigt at indføre forebyggende tiltag.

Ud over de økonomiske udfordringer ved at opfiske spøgelsesnet er der også praktiske udfordringer i form af manglende viden om lokationen af spøgelsesnet. Folketinget har tidligere forsøgt at forebygge spøgelsesnet ved at indføre en indberetningspligt for tabte fiskeredskaber (»lovforslag nr. L 181, folketingsåret 2020-21). Indberetningspligten har til formål at gøre de danske myndigheder opmærksomme på, hvor spøgelsesnet befinder sig, så de kan samles op hurtigst muligt, og danne datagrundlag for mængden af spøgelsesnet i de danske have. Udfordringen er dog, at lovgivningen efter alt at dømme ikke bliver overholdt. Ifølge svar på spørgsmål fra Miljø- og Fødevareudvalget, har der kun været 18 indberetninger om tabte fiskeredskaber fra erhvervsfiskere i perioden 2020-2024 (Miljø- og Fødevareudvalget, alm. del – svar på spørgsmål nr. 1068, folketingsåret 2023-24). Det er forslagsstillerne opfattelse, at det er sandsynligt, at der sker en underindberetning af tabte redskaber, da antallet af indberetninger stemmer dårligt overens med DTU Aquas fund. Denne opfattelse bliver delt af forskerne bag DTU Aquas rapport, som skriver, at de finder indikatorer på, »[...] at der i det danske garnfiskeri er en underrapportering både omkring skader på redskaber og på rapporteringerne om mistede redskaber« (»Ghost nets in Danish waters«, aqua.dtu.dk, marts 2022). Der er ud over underrapporteringen af tabte fiskeredskaber også tegn på, at visse fiskeredskaber bevidst bliver dumpet af erhvervsfiskere, da DTU Aquas forskere beskriver, at der er »identificeret et alvorligt problem i Limfjorden med, hvad der vurderes at være bevidst efterladte redskaber i områder med fiskeri efter hummer og taskekrabber« (»Ghost nets in Danish waters«,

aqua.dtu.dk, marts 2022). Manglende indberetninger kan sanktioneres med bødestraf, men det er forslagsstillernes opfattelse, at den gældende lovgivning er noget nær umulig at håndhæve, medmindre fiskeren tilstår.

Det er derfor forslagsstillernes opfattelse, at den gældende indberetningspligt ikke er tilstrækkelig, da indberetningspligten kan være svært kan håndhæve, og da der er tegn på, at en lille gruppe brodne kar af erhvervsfiskere bevidst efterlader spøgelsesnet.

Som yderligere tiltag bliver der i januar 2025 indført producentansvar for fiskeredskaber, hvilket betyder, at producenter og importører af fiskeredskaber, der indeholder plast, skal sørge for at tilbagetage udtjente fiskeredskaber på 16 danske havne, hvilket gør det gratis for erhvervs- og fritidsfiskere at indlevere udtjente fiskeredskaber («Fiskeredskaber», mst.dk, besøgt den 8. november 2024). Forslagsstillerne anerkender, at dette vil mindske de administrative byrder ved bortskaffelse af udtjente fiskeredskaber, hvorfor der potentielt vil være flere fiskere, der bortskaffer deres redskaber på miljøvenlig vis. Dog mener forslagsstillerne ikke, at dette vil løse udfordringen med at få flere fiskere til at indberette tabte redskaber – og slet ikke dumpede redskaber – da det ikke løser udfordringen med håndhævelsen af indberetningspligten. Forslagsstillerne mener derfor, det er nødvendigt at indføre lovgivning, der sikrer, at alle tabte spøgelsesgarn bliver registreret, og at fiskere, der bevidst efterlader spøgelsesgarn, kan stilles til ansvar.

Vi foreslår derfor at indføre en mærknings- og registreringsordning, der skal fungere som supplement til den gældende indberetningspligt og producentansvaret for fiskeredskaber. Ordningen skal som udgangspunkt kun omfatte fiskeredskaber til erhvervsfiskere, og den skal indeholde følgende hovedpunkter:

Fiskeredskaber skal ved produktion mærkes ét eller flere steder på produktet med et unikt nummer. Mærkningen skal udføres i en form, så nummeret kan aflæses, hvis redskabet

senere bliver fundet som spøgelsesgarn. Disse mærkninger skal registreres af producenten eller importøren, så relevante myndigheder kan føre kontrol.

Ved salg af fiskeredskaber har sælger pligt til at registrere salget. Disse registre kan blive kontrolleret af relevante myndigheder.

Producenter skal i forbindelse med deres producentansvar registrere bortskaffede fiskeredskaber, der er mærket i den foreslåede ordning.

Ved indberetning af tabte redskaber, skal indberetteren også registrere mærkningen på det givne redskab.

Nærmere bestemmelser skal besluttet af ministeren for landbrug, fødevarer og fiskeri og Folketinget i fællesskab.

Med mærkning og registrering vil det være muligt for myndighederne at spore spøgelsesgarn tilbage til den ansvarshavende fisker. Det vil derudover være muligt at føre stikprøvekontrol med erhvervsfiskere, som skal kunne gøre rede for de fiskeredskaber, der er registreret i deres navn. Hvis fiskeren ikke kan redegøre for placeringen af sine registrerede fiskeredskaber, skal denne kunne blive tildelt en bødestraf i lighed med den bøde, der gives for manglende indberetning af tabte redskaber.

Det er derfor forslagsstillernes overbevisning, at den foreslåede mærknings- og registreringsordning vil have to væsentlige fordele i kampen mod spøgelsesnet i danske farvande: Det vil for det første øge antallet af indberetninger om tabte redskaber, hvilket gør det lettere at lokalisere og opfiske spøgelsesgarn, og det vil for det andet mindske antallet af bevidst efterladte fiskeredskaber. Disse fordele kommer i forlængelse af, at der med ordningen vil være væsentlig forbedrede muligheder for at håndhæve lovgivningen om indberetningspligt for erhvervsfiskere. Ordningen vil således bidrage til at sikre en god miljøtilstand i de danske have.

Skriftlig fremsættelse

Torsten Gejl (ALT):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om forebyggelse af spøgelsesnet.

(Beslutningsforslag nr. B 91)

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager forslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.